

گزارش

تماس تلفنی ولیعهد عربستان با رئیس‌جمهور منتخب پزشکیان: تقویت روابط ایران و عربستان موجب افزایش قدرت جهان اسلام در دفاع از فلسطین است

رئیس‌جمهور منتخب تقویت روابط ایران و عربستان را موجب افزایش قدرت جهان اسلام در دفاع از فلسطین و محکومیت جنایتگری صهیونیست‌ها دانست و تأکید کرد: ضرورت دارد همه کشورهای اسلامی به‌صورت یکپارچه تمام توان و ظرفیت خود را برای توقف جنایات رژیم صهیونیستی به کار بگیرند. به‌گزارش ایسنا، امیر محمد بن سلمان، ولیعهد و نخست‌وزیر عربستان بعدازظهر چهارشنبه در تماس تلفنی با مسعود پزشکیان با تیریک پیروزی وی در انتخابات ریاست‌جمهوری ایران بر اهتمام دولت عربستان نسبت به ادامه همکاری‌های دوجانبه با ایران به‌نفع دو‌کشور، دو ملت و جهان اسلام تأکید کرد. پزشکیان در این گفت‌وگو با تشکر از پیام‌های تیریک مسئولین عربستان و فراهم کردن زمینه اخذ رای از حجاج ایرانی در مکه مکرمه و مدینه منوره، توسعه روابط با همسایگان از جمله عربستان سعودی را از اولویت‌های جمهوری اسلامی ایران برشمرد و گسترش همکاری میان دو کشور را به‌نفع منطقه و جهان اسلام دانست. رئیس‌جمهور منتخب ضمن ابراز خرسندی از سیر مناسبات دو کشور طی یک سال گذشته اظهار امیدواری کرد که در دوره جدید همکاری‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی– تجاری میان ایران و عربستان توسعه یابد و نزدیکی هرچه بیشتر دو کشور موجب ایجاد پیوندهای عمیق و ناگسستگی میان کشورهای اسلامی شود. پزشکیان تقویت روابط ایران و عربستان را موجب افزایش قدرت جهان اسلام در دفاع از فلسطین و محکومیت جنایتگری صهیونیست‌ها دانست و تأکید کرد: ضرورت دارد همه کشورهای اسلامی به‌صورت یکپارچه تمام توان و ظرفیت خود را برای توقف جنایات رژیم صهیونیستی به کار بگیرند. ولیعهد عربستان نیز در این تماس تلفنی توسعه همکاری‌ها میان جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی را به‌عنوان دو کشور بزرگ و تأثیرگذار در منطقه ضروری خواند و افزود: برای ما موجب خرسندی بسیار است که نشانه‌های روشنی نسبت به اجرای توافقات مشاهده می‌کنیم و در همین مدت نیز اقدامات متعدد صورت گرفته که مشوق ما برای توسعه همکاری‌های دوجانبه است. ولیعهد عربستان گسترش همکاری‌های دو کشور را موجب انسجام و وحدت نظر در جهان اسلام حول مسائل مهم مبتلایه از جمله مسئله فلسطین عنوان کرد و گفت: اطمینان داریم توسعه روابط ایران و عربستان علاوه‌بر ابعاد دوجانبه به‌نفع مسائل جهان اسلام از جمله مسئله فلسطین خواهد بود. محمد بن‌سلمان با اشاره به وجود ظرفیت‌های گسترده دو کشور برای توسعه همکاری به‌ویژه در بخش‌های فرهنگی، تجاری و سرمایه‌گذاری، ابراز امیدواری کرد که در دوره ریاست‌جمهوری دکتر پزشکیان روابط میان دو کشور توسعه یافته و آینده‌ای درخشان برای دو ملت رقم بخورد.

وحیده‌کریمی: خود را صاحب دولت در سایه‌ای می‌دانست که می‌تواند در ۱۴۰۳ طلوعی درخشان داشته باشد؛ اما با شکست در انتخاباتی که فقط یک نامزد از جریان رقیب در آن حضور داشت و اتفاقاً به همان تک‌رقیب هم باخت، می‌خواهد دولت موازی را مانند ماجرای شکستش بعد از انتخابات ۹۲ تشکیل دهد و آرای اصولگرایان را هم پشتوانه دولت در سایه خود می‌داند.
باین‌حال، ماجرای ۱۳۹۲ یا ۱۴۰۳ بسیار متفاوت است. آسیب‌هایی که برای تصمیمات او می‌شمارند، بد طولانی دارد. افشاگری‌های پورمحمدی در چند فقره‌ای که در مناظره‌ها بیان شد، کافی بود که هم او را برای همیشه از پاستور دور کند و هم پایانی باشد بر دولت در سایه‌اش. افکار عمومی این روزها به خوبی با فعالیت‌های جلیلی و افکار او آشنا شده است؛ بنابراین اینکه او تصمیم گرفته نام دولت در سایه را به دولت رقیب تغییر دهد نیز توفیری در اصل ماجرا نخواهد داشت و باید با ایده شکست‌خورده خود کنار بیاید.
بماند که در اصل، اصطلاح دولت در سایه برگرفته از روش و سیستم سیاسی انگلیس است که بر نظام سیاسی بسیاری از مستعمرات سابق بریتانیا–مانند کانادا، استرالیا و نیوزیلند– نیز سرایت کرده است. درواقع مفهوم دولت در سایه، نخستین بار در قرن نوزدهم مطرح شد و از همان ابتدا به‌عنوان راه‌حلی برای مهار قدرت و جلوگیری از تک‌طبی‌شدن قدرت سیاسی شناخته می‌شد. اجرای آن هم توسط احزابی تعریف می‌شد که ماجراهای خود را داشتند. برای مثال، در سال‌های نخست‌وزیری مارگارت تاچر (۱۹۷۹–۱۹۹۰)، حزب کارگر بریتانیا تحت رهبری نیل کیناک و بعدها جان اسمیت، دولت در سایه قدرتمندی شکل داد و نقش مهمی در مهار سیاست‌های محافظه‌کارانه تاچر ایفا کرد. اما در ایران که جلیلی خود را طلایه‌دار این واژه می‌داند، درحقیقت اولین بار از زبان محسن رضایی خارج شد. او در سال ۸۸ در مناظره با میرحسین موسوی این ایده خود را چنین شرح داده است: «من دولت رسمی دارم و دولت در سایه و دولت سایه‌ام شامل اتاق فکری با حضور سابقون است. منتقدان هم در دولت در سایه هستند. کارش نظارت، مشورت و رصد است. دولت ما، دولت تعریف از یکدیگر نیست». میرحسین موسوی نیز در همان مناظره، به این ایده رضایی چنین واکنش نشان داد: «فکر من از دولت سایه، مانند انگلیس است که در آن احزاب مخالف، دولت، سایه تشکیل می‌دهند. ایجاد «دولت در دولت» باعث اغتشاش است».

در همین رابطه، محمود صادقی نیز در نقد تلاش‌های مداوم جلیلی برای ماندن در زمین سیاست‌ورزی در ردای دولت موازی گفته است: «هرپی فرمودند نباید تشکیلاتی موازی با دولت ایجاد شود، اگر بخواهد موازی‌کاری و مداخله شود، طبیعتاً این خلاف قانون است. من اصل دولت سایه را نفی نمی‌کنم، اما شیوه اجرایی آن را به شکلی که مستلزم مداخله باشد، نمی‌پذیرم. آن چیزی که قابل پذیرش است مدلی است که در دنیا متداول است». محمود صادقی درباره استمرار فعالیت دولت سایه و اینکه این شبکه‌سازی چه مبنای قانونی و حقوقی دارد، به اینلنا گفته است: «مفهوم «دولت سایه» در انگلیس متداول است و معمولاً حزب و اپوزیسیونی که در انتخابات رای نمی‌آورد، در خودشان کابینه سایه تشکیل می‌دهند. برای مثال، در حال حاضر که حزب محافظه‌کار شکست خورده، اعضای آن بلافاصله کابینه تشکیل دادند و گفتند فلانی وزیر کشور و فلانی وزیر کار دولت سایه است و دیگر وزرا را اعلام کردند و این‌زور در دوره‌ای که در قدرت نیستند، مسائل را دنبال، بررسی و اظهارنظر می‌کنند، آن‌هم بدون اینکه اختیار خاصی داشته باشند؛ در درون حزب خودشان اظهارنظر می‌کنند». صادقی در پاسخ به اینکه چرا شخصی مانند جلیلی در چارچوب قانون و حزب این کار را انجام نمی‌دهد؟ گفت: اصلاً ایشان عضو چه حزبی هستند؟ این حرف بی‌معناست که یک فرد تشکیل

آیا دولت موازی سعید جلیلی به پایان سلام خواهد کرد؟

گزارشی از یک سایه‌نشینی جنجالی

دولت سایه دهد. آن چیزی که در دنیا متداول است، این است که احزاب سیاسی نسبت به این کار اقدام می‌کنند و اصطلاحاً چون خارج از قدرت قرار دارند و به آنها اپوزیسیون گفته می‌شود، دست به چنین کاری می‌زنند که اتفاقاً چیز خوبی است؛ زیرا حزب وقتی خارج از قدرت است، کارها و روندها را دنبال می‌کند و وقتی به قدرت رسید اطلاعاتش به‌روز است و نظر دارد، اما هیچ مداخله‌ای در امور دولت مستقر نمی‌کنند. لازمه این کار، اولاً کار حزبی است. هرچند در قانون احزاب چنین چیزی پیش‌بینی نشده است، ولی به نظرم منعی هم ندارد. ثانیاً صرفاً یک کنشگری حزبی است و هیچ‌گونه دخالتی در امور دولت و وزارتخانه‌ها انجام نمی‌دهند. این فعال سیاسی درباره اینکه چقدر ضرورت دارد منابع و عملکرد دولت سایه شفاف شود و بر آن نظارت شود؟ عنوان کرد: ایشان فراتر از دولت در سایه عمل می‌کنند. دولت در سایه هیچ‌گونه دخالتی ندارد، اما ایشان مثلاً در شورای عالی امنیت ملی حضور دارند یا مثلاً برادرشان در صداوسیما حضور دارد و ممکن است شائبه استفاده از امکانات آتجا پیش بیاید که این مسئله حتماً اشکال دارد.

به قول نقوی حسینی «همان‌طور که آقای پورمحمدی هم گفت، بهتر است جلیلی از سایه به آفتاب بیاید و مانند یک کنشگر سیاسی عمل کند». به گفته این فعال سیاسی اصولگرا، «بهتر است اول شکست خود را بپذیریم و قبول کنیم که مردم ما را نپذیرفتند، بعد به خودمان بپردازیم به جای اینکه طرف مقابل را مقصر بدانیم و بگوییم حالا به حساب می‌رسم. بنابراین به جای این کار بهتر است به خودمان بپردازیم و در مواضع، سیاست‌ها و دیدگاه‌های خود تجدیدنظر کنیم، به دنیای واقعی مردم ورود پیدا کنیم، مردم را درک کنیم. مطالبات آنها را درک کنیم و اینها را فهرست کنیم. راحل پیدا کنیم. این کنش خیلی بهتر است». درحالی‌که جلیلی در تلاش برای به رسمیت شناخته‌شدن دولت در سایه خود است و هنوز معلوم نیست بودجه سفرها، دیدارها و جلسات در سایه او چگونه تأمین می‌شود، این فعال اصولگرا گفته است: «تا آنجایی که بنده می‌دانم، در بودجه سالانه کشور ردیف بودجه‌ای به نام دولت در سایه جلیلی نداریم. بالاخره جلیلی اینها را هم شفاف کند، عیبی ندارد». به قول نقوی حسینی «بهتر است جلیلی به آفتاب بیاید و به‌عنوان یک کنشگر سیاسی مثبت برخورد کند و نقد خود را مطرح کند. البته دولت در حال حاضر کاری نکرده که بخواهیم نقد کنیم، اما خط‌ونشان کشیدن و گروکنشی در شأن یک کنشگر سیاسی نیست. در هر صورت جلیلی تعدادی رای دارد که نشان می‌دهد تعدادی حامی سیاست‌های او هستند؛ لذا بهتر است از این پشتوانه در راستای یک کنشگری مثبت، برانزده و فاخر استفاده کند». دیگر منتقد ادعای جلیلی برای دولت

شرق

در سایه، عباس سلیمی‌نمین است که در یادداشتی با طرح نکاتی درباره «دولت سایه» نوشته است: «اظهارات اخیر برخی اطرافیان مطرح دکتر سعید جلیلی (نامزد و رقیب اصلی رئیس‌جمهور منتخب) با توجه به اینکه واکنشی را به لحاظ تشکیلاتی برنینگبخته، بسیار تأمل‌برانگیز شده است، اینکه فردی به‌عنوان مشاور ارشد به صراحت بگوید «دولت سایه‌ای که جلیلی از آن سخن می‌گوید، به معنای دولت سایه برای کل حاکمیت است، نه فقط برای قوه مجریه» و سپس افرادی همچون آقای محسن منصور نیز آن را تکرار کنند و موضعی در قبال آن اتخاذ نشود، نگرانی‌ها درباره عدم شفافیت‌های تشکیلاتی را برمی‌انگیزد. «دولت سایه» به مفهوم متداول امری قابل فهم است، منتها اساس آن باید بر شفافیت باشد. کسانی می‌توانند دولت سایه محسوب شوند که تشکیلات خود را بر اساس قانون تشکل‌ها به ثبت برسانند، اعضای تشکل به کمیسیون احزاب معرفی شوند، مجمع عمومی‌شان سالانه برگزار شود و شورای مرکزی اداره‌کننده تشکیلات، «منتخب اعضای معرفی‌شده» باشند». این پژوهشگر تاریخ و فعال سیاسی در متن خود از نبود شفافیت در تشکلی که جلیلی مدعی هدایت آن است، سخن گفته و نوشته است: «نیاید فراموش شود که گردآوردن جماعتی بدون تشکیلات شفاف، زمینه سوءاستفاده و نقش‌آفرینی بدخواهان را به وجود خواهد آورد که مصادیق فراوانی از آن در اختیار است که فعلاً از آن می‌گذریم. شایسته نیست شخصیت وارسته آقای جلیلی در فقدان تشکیلاتی که بتواند افراد تدررو را مهار کند -که معلوم نیست عقبه‌شان کجاست و چگونه هدایت می‌شوند- مخدوش شود. جوانان پرشور و مؤمن صرفاً با بنیان‌نهادن تشکیلات می‌توانند رشدی منطقی پیدا کنند و از افتادن در دام‌های پیچیده سیاسی مصون بمانند. از مخاطرات فقدان حزب و تشکیلات آشکار نباید غافل شد؛ همه دلسوزان کشور ازجمله آقای جلیلی، وظیفه خطیری در قبال آموزش و ارتقای معرفت نیروهای جمع‌شده در اطراف خود دارند، وگرنه حضور نیروهای سرگردان جز اضطراب‌آفرینی و ظرفیت‌سوزی حاصلی نخواهد داشت.»

در این بین، غلامحسین کراسچی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب، معتقد است دولت در سایه در فعالیت حزبی می‌تواند نمود داشته باشد و از این‌رو گفته است: «من نمی‌دانم کلمه «دولت سایه» در اینجا چه مفهومی دارد؟ دولت سایه مربوط به کشوری است که احزاب فعال هستند، دولت تشکیل می‌دهند و هر حزبی که در انتخابات موفق نمی‌شود، دولت سایه تشکیل می‌دهد. به این معنا که پایه‌های هر وزارتخانه‌ای، شخصیتی را که در آن کار و موضوع وزارتخانه کار کرده و تجربه و سابقه دارد، جمع‌آوری می‌کنند». او در ادامه در نقد تلاش بی‌ثمر جلیلی گفته است: «در کشور ما یک آدمی آمده و می‌گوید من دولت سایه تشکیل می‌دهم. چکاره است که دولت سایه تشکیل دهد؟ خودش هم که می‌گوید من گروه، حزب و دسته ندارم. اینکه فردی بر اساس سلاطی، عقیده و وابستگی‌های خودش بخواهد عده‌ای را نقد کند یا خیر، یک مقدار به معنای لوث‌کردن مفاهیم سیاسی است». جلیلی که فکر نمی‌کرد بازنده انتخابات پیش از موعد باشد، این روزها در تکاپو برای ادامه مسیر سابق است؛ اما این بار نه‌فقط جریان رقیب، بلکه اصولگرایان نیز در مقابل او قرار دارند و مخالف فعالیت دولت موازی هستند و حضور و حیات جریان رادیکالی با این نوع نگاه را آسیبی جدی به منافع ملی ایران قلمداد می‌کنند. در شرایطی که دولت منتخب در مسیر استقرار قرار دارد، تلاش دولت موازی برای تصمیم‌سازی به شکل تشکیلاتی و البته غیرکارا همچون گذشته بدون واکنش نیست و با تجربه‌ای که از عملکرد دولت در سایه کسب شده، بعید است او بتواند حمایت بدنه اصولگرایی را با خود همراه کند؛ آن‌هم در شرایطی که مدعی است نه حزبی دارد و نه عضو حزب و تشکیلاتی است که اقداماتش جنبه رسمی به خود بگیرد.

ریموند ویل

RAYMOND WEIL

GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran